

Wróbel, Piotr

"Deutschland im zweiten Weltkrieg, t. 6: Die Zerschlagung des Hitlerfaschismus und die Befreiung des deutschen Volkes (Juni 1944 bis zum 8. Mai 1945)", red. Wolfgang Schumann i Olaf Groehler, Berlin 1985 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 77/2, 440-441

1986

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

gospodarczych, skrótowa — choć cenna prezentacja dorobku Rady Ekonomicznej itp.), ale znaleźć można także sporo informacji o ogólnych mechanizmach podejmowania decyzji gospodarczych. Godny uwagi jest spokojny, ale i krytyczny „rysopis” Władysława Gomułki, daleki od pojawiających się ostatnio ujęć domorosłych apologetów. Bobrowski podjął także próbę spisania swoich obserwacji z marca 1968 r. Fragment ten — niestety skrócony „pod wpływem rozmowy z wydawcą” — zawiera wiele szczegółów nieznanymi zapewne szerszym kręgom czytelników. Szczegółów, które — dodajmy — znajdują potwierdzenie w niepublikowanych materiałach archiwalnych.

Znaczną część książki wypełniają relacje z podróży: od Moskwy początku lat trzydziestych (gdzie Bobrowski był dyrektorem „Sowpołtorgu”), przez nieokupowaną Francję i Londyn czasu wojny, Szwecję i Francję lat 1948—56, po liczne wizyty w charakterze doradcy ekonomicznego w Trzecim Świecie (najobszerniejszy opis dotyczy Algierii, w której autor spędził lata 1969—1974).

Wspomnienia te zostały napisane pod koniec lat siedemdziesiątych. Jest to więc właściwie książka „bez ostatniego rozdziału”, który z pewnością będzie kiedyś należał do najbardziej interesujących.

J. H.

Deutschland im zweiten Weltkrieg, t. 6, Die Zerschlagung des Hitlerfaschismus und die Befreiung des deutschen Volkes (Juni 1944 bis zum 8. Mai 1945), red. Wolfgang Schumann i Olaf Groehler, Akademie-Verlag, Berlin 1985, s. 823.

Szósty i ostatni tom „Deutschland im zweiten Weltkrieg” przypomina dokładnie poprzednie części tej monumentalnej pracy, prezentowane już w „Przeglądzie Historycznym”. Przejrzystość zredagowany, zawiera 13 kolorowych map i 116 zdjęć na wklejkach, ogromną ilość ilustracji w tekście, mapek, planów, schematów, rysunków, fotokopii, dokumentów itd. Przedstawia ostatnią fazę wojny. Podjmuje próbę oceny znaczenia zamachu na Hitlera, odmalowuje ostatnie dni Rzeszy, podpisanie kapitulacji i położenie ludności niemieckiej w czasie tych wydarzeń. Tekst został podzielony na 18 wielkich rozdziałów: „Początek załamania się niemieckiego frontu na wschodzie”, „Rozbicie Wehrmachtu w Europie południowej”, „Przejsięcie do obrony na Wale Zachodnim, ofensywa w Ardenach, front włoski”, „Wojna morska i powietrzna w drugiej połowie 1944 roku”, „Plany gospodarczo-polityczne i przedsięwzięcia zmierzające do ratowania podstaw niemieckiego imperializmu”, „Polityka wewnętrzna pod znakiem »totalnej« mobilizacji”, „Antyfaszystowski ruch oporu w Niemczech i na emigracji”, „Gospodarka wojenna w drugiej połowie 1944 roku”, „Załamania się faszystowskiego reżimu okupacyjnego”, „Próby w dziedzinie polityki zagranicznej zmierzające do utrzymania bloku faszystowskiego i imperialistycznego państwa niemieckiego”, „Polityka koalicji antyhitlerowskiej”, „Walki na francie wschodniej od stycznia do marca 1945 roku”, „Załamania się niemieckiej obrony na Renie i rozwiązanie frontu zachodniego”, „Wojna powietrzna i morska w 1945 roku, koniec wojny na Dalekim Wschodzie”, „Faszystowska polityka wewnętrzna w dobie agonii”, „Antyfaszystowski ruch oporu w Niemczech w ostatnich tygodniach wojny”, „Bitwa o Berlin i kapitulacja”, „Zwycięstwo nad faszyzmem”.

Tom został zredagowany — na swój sposób — bardzo dokładnie, choć jak i w poprzednich częściach pracy czytelnika polskiego uderza skromna ilość informacji związanych z Polską, brak rozwinięcia tak ważnych problemów, jak na przykład eksterminacja Żydów czy współpraca Niemców z nacjonalistami Europy wschod-

niej. Studiujących aparat naukowy uderza niewielki zakres, z jakim wykorzystano ogromną światową literaturę przedmiotu. Jednocześnie jednak autorzy bardzo często powołują się na źródła archiwalne, prezentują cenne obszerne zestawienia danych i trudno dostępne materiały.

P. W.

Zapiski opracowali: *Andrzej Biernat (A. B.), Stefan Ciara (S. C.), Marian Dygo (M. D.), Sławomir Gawlas (S. G.), Halina Górską (H. G.), Jerzy Halbersztadt (J. H.), Małgorzata Karpińska (M. K.), Łukasz Kądziera (Ł. K.), Jerzy Kolendo (J. K.), Michał Kopczyński (M. Kop.), Włodzimierz Lengauer (W. L.), Jan Piętka (J. P.), Kazimierz Stembrowicz (K. S.), Piotr Wróbel (P. W.), Andrzej Wyrobisz (A. W.), Joachim Zdrenka (J. Z.).*